

מקור ראשון @ באינטרנט

כתבות אריאל רוזנברג , 16/2/2006 שלח להדפסה חזור למאמר

מחקר חדש ונרחב מגלה את היתרונות הגדולים הטמונים בהשכלה לצמיחת המשק. עוד מלמד הסקר: מגזר ציבורי גדול דווקא מקטין את הצמיחה

מחקר שנעשה בידי פרופסור דניאל לוי מהמחלקה לכלכלה באוניברסיטת בר-אילן, יחד עם שני חוקרים מארה"ב, מאשש את ההנחה שקיים קשר חיובי בין רמת ההשכלה באוכלוסייה לקצב הצמיחה הכלכלית שלה.

המחקר, העומד להתפרסם בכתב העת היוקרתי "REVIEW OF ECONOMICS AND STATISTICS" בולט בבסיס נתונים גדול במיוחד המכיל 3,058 תצפיות ברמת המחוזות בארה"ב שנערכו על יותר מ-40 משתנים כלכליים וסוציו-כלכליים שונים, בתקופה של 29 שנים (מ-1969 עד ל-1998). זאת, לעומת מחקרים קודמים שהתבססו על בסיס נתונים שהכילו בין 50 ל-200 תצפיות לכל היותר.

המחקר בחן, בין השאר, את הקשר בין מאפייני האוכלוסייה במונחי רמת ההשכלה לצמיחה כלכלית (הנמדדת בשיעור גידול בהכנסה לנפש) ברמת המחוזות בתוך ארה"ב. לבחינת ההשפעה של רמת ההשכלה על צמיחה כלכלית, התמקדו החוקרים בארבעה משתנים שנועדו לכמת את רמת ההשכלה של האוכלוסייה: רמת השכלה של 9 עד 11 שנים לפחות, תעודת בגרות, השכלה על-תיכונית ללא תואר ראשון, תואר ראשון או יותר.

החוקרים מצאו קשר חיובי בין אחוז האוכלוסייה עם תואר ראשון ומעלה לצמיחה כלכלית. כלומר, במחוזות שבהם אחוז בעלי תואר ראשון ומעלה היה גבוה יותר, קצב הגידול בהכנסה לנפש היה גבוה יותר. קשר חיובי נמצא גם בין אחוז בעלי תעודת בגרות באוכלוסייה לצמיחה כלכלית. לעומת זאת, גילה המחקר שככל שאחוז הלא-זכאים לתעודת בגרות במחוזות היה גבוה יותר, כן צמחו המחוזות בקצב אטי יותר. בנוסף, מצאו החוקרים שלא קיים קשר בין אחוז האוכלוסייה עם לימודים על-תיכוניים (שאינם בעלי תואר ראשון לפחות) לצמיחה כלכלית.

החוקרים הסיקו שיש ללימודים אקדמיים מוכרים במכללות ובאוניברסיטאות תרומה חיובית ומשמעותית ארוכת טווח על המשק במונחי שיעור גידול התוצר, מלבד התרומה של רמת ההשכלה לרמת החיים (לרמת התוצר) כתוצאה מהעלייה שהיא מביאה בפרייוו. זה, במקביל לתרומה האישית שמקבלים בעלי תארים אקדמיים במונחי משכורת, דרגה, וקצב קידום מהיר יותר במקומות עבודתם. לכן ממליצים החוקרים למנהלי המדיניות לעשות כמה שיותר לעידוד לימודים אקדמיים על תיכוניים המובילים לתארים אקדמיים מוכרים.

הממצא על תרומת ההשכלה לצמיחה, מציין לוי, מצביע על חשיבות הרחבת הנגישות להשכלה הגבוהה לכל השכבות ובמיוחד לשכבות החלשות במדינת ישראל. "על מקבלי החלטות לפעול יותר על מנת להרחיב את מעגל המצטרפים למערכת ההשכלה הגבוהה. יש לראות בלימודי התואר הראשון סטנדרט שאליו צריכים להגיע אחוזים גבוהים יותר של האוכלוסייה". לדברי לוי, בנושא זה מן הראוי שנלמד מארה"ב, "שם לימודי התואר הראשון בקולג' כמעט מובנים מאליהם. כמובן שמדובר ביעד מאוד אמביציוזי הדורש שיפור יסודי במערכת החינוך הקדם תיכונית והתיכונית".

מאידך, שופך המחקר אור על ההשפעה השלילית שיש לגודל הסקטור הציבורי על קצב הצמיחה הכלכלית. נמצא שבמחוזות שבהם אחוז האוכלוסייה המועסק על ידי הממשלה היה גבוה יותר, קצב הצמיחה הכלכלית של המחוז היה נמוך יותר. ממצא זה היה נכון עבור כל שלוש רמות הממשל הפועלות במחוזות ארה"ב: הממשל הפדרלי, הממשל המדינתי והממשל המקומי בכל האזורים שבדקו.

הנתון מדגיש שוב את מה שכלכלנים יודעים כבר עשרות שנים: סקטור ציבורי גדול מתחרה על מקורות המשק עם הסקטור הפרטי, ובגלל חוסר יעילותו פוגע ומזיק למשק ולרווחת הציבור בטווח הארוך. "בשיח הציבורי של היום שבו הנושאים החברתיים, בצדק, מקבלים תשומת לב

רבה", אומר לוי, "כמעט נשכח שהגדלת הנתח של הסקטור הציבורי בעוגה הכללית, בסופו של דבר, תביא רק נזק במונחים של צמיחה כלכלית והפסד תוצר עתידי".